

ADITIVI U PREHRAMBENIM PROIZVODIMA

Zbog većih zahteva za povećanjem količine hrane za rastuće stanovništvo, jednostavna zanatska priprema morala je da ustupi mesto industrijskom načinu prerade pojedinih proizvoda u veliki broj novih prehrambenih artikala.

U toku tehnološke obrade u industrijskoj preradi bilo je neophodno naći mogućnost dužeg čuvanja pojedinih prehrambenih proizvoda u nepromenjenom stanju, što je nametnulo hitnu potrebu rešavanja te problematike. Tako je došlo do unošenja ili tačnije korišćenja određenih supstanci koje su imale za cilj da održe proizvode u nepromenjenom stanju. Sve te supstance koje su dodavane najčešće nemaju svoju hranljivu vrednost jer su uglavnom hemijske supstance ili mostovi koji obezbeđuju ispunjenje nekog od neophodnih zadataka u proizvodnji novih, odnosno u izradi postojećih proizvoda na novi industrijski način. Te supstance su nazvane zajedničkim imenom aditivi. Da ne bi došlo do preterane upotrebe tih hemijskih supstanci i tamo gde to nije neophodno, odnosno gde se može obaviti isti zadatak na neki drugi način, neophodno je bilo da se isti stave pod kontrolu šireg kruga zainteresovanih ljudi. Zbog činjenice da je upotreba aditiva proširena kao i da je nastala posebna grana privrede koja je, zavijajući te supstance u veo tajni, otpočela da diktira čak i tehnologiju, a samim tim i da obezbeđuje sebi plasman, bilo je neophodno da se svaki od tih sredstava podvrgne stalnoj kontroli i to kako sa gledišta kvaliteta (sastav) tako isto i u pogledu mogućnosti upotrebe ili tačnije određivanja količine koja se sme dnevno unositi.

Na ovim problemima rade i međunarodne organizacije od kojih treba pomenuti Codex alimentarius – združenu organizaciju FAO/WHO. U vezi sa tim treba pomenuti da je Komitet za aditive Codex-a održao svoje XIII zasedanje u septembru mesecu ove godine.

Ovom problemu, ali u proizvodima od mesa, posvećeno je i XXIX savetovanje u Ohridu, početkom novembra 1979. godine. U toku Savetovanja istaknuta je potreba neprekidnog rada kako na aditivima koji su već u upotrebi tako isto i na onima čija se primena tek predlaže. Posebno je istaknuta potreba bržeg regulisanja kvaliteta aditiva, jer je Pravilnik kojim su oni obuhvaćeni donet pre 16 godina. Očekuje se zajednički rad svih zainteresovanih na ovom veoma važnom problemu, kako bi se pripremio što kompletniji propis u jednom razumnom roku. U ovom poslu će u mnogome pomoći propisi koje su donele međunarodne organizacije, uz uslov da naši stručnjaci moraju dobro proveriti pojedine delove ovih propisa pre nego što ih ugrade u naš propis.

Na kraju obavestavamo zainteresovane da će ova materija biti detaljno obrađena u biltenu „Standardizacija“ 1/2/1980. godinu.

ANOTACIJE PREDLOGA JUGOSLOVENSKIH STANDARDARDA I PREDLOGA REVIZIJE STANDARDARDA

Predloge standarda koje objavljujemo u ovom broju JUS informacija pripremile su stručne komisije Saveznog zavoda za standardizaciju u čiji su sastav pored stručnjaka Zavoda ušli predstavnici proizvođača, potrošača i zainteresovanih ustanova.

Svi tekstovi predloga standarda i predloga revizije standarda su umnoženi i dostavljeni svim članovima komisija – predstavnicima organizacija i institucija da stave svoje primedbe. Danom objavljivanja u JUS informacijama pomenuti predlozi se stavljaju na javnu diskusiju i zainteresovani se obavestavaju da je:

- rok za dostavljanje primedbi u vezi sa predlozima standarda i predlozima revizije standarda **15. februar 1979. godine.**

Zainteresovani koji nisu primili predloge mogu se obratiti Saveznom zavodu za standardizaciju, odgovarajućoj grupi, Beograd, Slobodana Penezića Krcuna 35, sa zahtevom da im se isti dostave.

A. IZ GRUPE ZA GRAĐEVINARSTVO

iz oblasti keramike za industrijske potrebe

- JUS B.D8.060** – Ispitivanje otpornosti keramičkih neglaziranih pločica prema habanju brušenjem
- JUS B.D8.070** – Određivanje otpornosti na kiseline za pločice specijalne namene

B. IZ GRUPE ZA RUDARSTVO I METALURGIJU**iz oblasti metoda hemijskih ispitivanja obojenih metala**

JUS C.A1.274 – Metode za ispitivanje hemijskog sastava aluminijuma i legura aluminijuma. SPEKTROFOTOMETRIJSKO ODREĐIVANJE SADRŽAJA VANADIJUMA U ALUMINIJUMU

JUS C.A1.314 – Metode za ispitivanje hemijskog sastava magnezijuma i legura magnezijuma. GRAVIMETRIJSKO ODREĐIVANJE SADRŽAJA TORIJUMA U LEGURAMA MAGNEZIJUMA

JUS C.A1.315 – Metode za ispitivanje hemijskog sastava aluminijuma i legura magnezijuma. VOLUMETRIJSKO ODREĐIVANJE SADRŽAJA TORIJUMA U LEGURAMA MAGNEZIJUMA

SASTANCI KOJI ĆE SE ODRŽATI

A. Sastanak Komisije za standarde iz oblasti terminologije za voće i povrće – termini morfoloških i strukturnih delova I i II lista – održaće se 16. novembra 1979. godine u 10 časova, u prostorijama Saveznog zavoda za standardizaciju, Beograd, Slobodana Penezića Krcuna 35/IV, sala 97.

Dnevni red: Razmatranje predloga standarda i utvrđivanje definitivnog teksta za standarde:

JUS E.A0.001 – Voće i povrće. Termini morfoloških i strukturnih delova I lista

JUS E.A0.002 – Voće i povrće. Termini morfoloških i strukturnih delova II lista

B. Sastanak Stručne komisije za standarde iz oblasti vatrostalnih materijala održaće se 20. i 21. novembra 1979. godine u 9.30 časova, u prostorijama Saveznog zavoda za standardizaciju, Beograd, Slobodana Penezića Krcuna 35, u sali u prizemlju, sa sledećim dnevnim redom:

1. Razmatranje predloga nacrt standarda JUS B.D6.255. Vatrostalni materijal. Pomoćni vatrostalni pribor. Tehnički uslovi.

2. Razmatranje predloga nacrt standarda JUS B.D6.355. Vatrostalni materijal. Pomoćni vatrostalni pribor na bazi kardijerita. Klasifikacija i tehnički uslovi. Predlog je za komisiju pripremila radna grupa za keramičku industriju.

3. Razmatranje predloga nacrt standarda JUS B.D8.330. Vatrostalni materijal. Metode ispitivanja. Ispitivanje linearnog termičkog širenja pomoćnog vatrostalnog pribora.

4. Razmatranje predloga nacrt revizije standarda JUS B.D6.002 – Vatrostalni materijal. Termini i definicije. Lista II. Sirovine i minerali.

5. Razmatranje predloga nacrt revizije standarda JUS B.D6.013. Vatrostalni materijal. Termini i definicije. Lista XIII. Karakteristike i metode ispitivanja.

6. Razmatranje predloga nacrt revizije standarda JUS B.D8.150. Vatrostalni materijal. Opšti tehnički uslovi i ispitivanje oblika, mera i izgleda.

7. Razno.

C. Sastanak Stručne komisije iz oblasti Osnovnih standarda – veličine, jedinice i simboli, održaće se 21. i 22. novembra 1979. godine u 8.30 časova, u prostorijama Saveznog zavoda za standardizaciju, Beograd, Slobodana Penezića Krcuna 35, IV sprat, sala 97, sa sledećim dnevnim redom:

1. Razmatranje predloga standarda objavljenih u JUS-informacijama br. 5/79 i 18/79:

JUS A.A1.020 – Veličine, jedinice i simboli. Opšti principi

JUS A.A1.023 – Veličine, jedinice i simboli. Opšti principi. Veličine i jedinice za prostor i vreme

JUS A.A1.024 – Veličine, jedinice i simboli. Opšti principi. Veličine i jedinice za periodične i srodne pojave

JUS A.A1.025 – Veličine, jedinice i simboli. Opšti principi. Veličine i jedinice mehanike

JUS A.A1.026 – Veličine, jedinice i simboli. Opšti principi. Veličine i jedinice toplote

JUS A.A1.037 – Veličine, jedinice i simboli. Opšti principi. Konverzioni faktori za jedinice koje se ne upotrebljavaju

JUS A.A1.045 – Veličine, jedinice i simboli. Opšti principi. Tablica za preračunavanje kilokalorija po času – vat

2. Dogovor o daljem radu

3. Razno

D. Sastanak radne grupe Komisije za čelik po pitanju definitivne revizije publikacije „Jugoslovenski čelici i čelični liv“, održaće se 22. i 23. novembra 1979. godine, u 9 časova, u Saveznom zavodu za standardizaciju, Beograd, Slobodana Penezića Krcuna 35, u velikoj sali u prizemlju.

E. Sastanak Stručne komisije iz oblasti informacija i dokumentacije održaće se 27. i 28. novembra 1979. godine u 8.30 časova u prostorijama Saveznog zavoda za stan-

standardizaciju, Beograd, Slobodana Penezića Krcuna 35, sala u prizemlju sa sledećim dnevnim redom:

1. Razmatranje predloga standarda objavljenih u JUS-informacijama br. 5/79, od 1. marta 1979. god.:
 - JUS A.C0.120 — Simboli za jezike, zemlje i institucije standardizacije
 - JUS A.C3.005 — Dokumentacija. Prikazi za publikacije i dokumentaciju
 - JUS Z.A4.023 — Dokumentacija. Bibliografska citiranja. Bitni i dopunski elementi (revizija)
2. Dogovor o daljem radu
3. Razno

ODRŽANI SASTANCI

A. Sastanak radne grupe za turpije Komisije za standarde iz oblasti alata i pribora Saveznog zavoda za standardizaciju održan je 5. oktobra 1979. godine u Saveznom zavodu za standardizaciju.

Dnevni red je obuhvatio detaljno razmatranje nacrt revizije standarda JUS K.D4.001, 002, 003, 004 i 010, diskusiju po primedbama nacrt standarda (revidiranih i novih) grupe K.D4.020 do 108 i predlog za stavljanje van snage standarda JUS K.D4.021, 024, 031, 041, 051, 061, 090, 095 i 104.

Doneti su sledeći zaključci:

- da se u nacrt revizije unesu sve dogovorene izmene (izmene su detaljno navedene u Zapisniku koji je dostavljen svim članovima radne grupe)
- članovi radne grupe su se složili da se gore navedeni standardi stave van snage.

B. Sastanak komisije za standarde iz oblasti alata i pribora Saveznog zavoda za standardizaciju održan je 10. i 11. oktobra 1979. godine u poslovnoj zgradi Zavoda.

Dnevni red je obuhvatio:

- diskusiju u vezi sa revizijom standarda iz grupe JUS K.F. (tocila) i donet je zaključak po ovoj tački da se sastanak radne grupe za tocila održi 7. novembra 1979. godine u preduzeću „Jugoalat“ — Novi Sad (JUS K.F0.110 i JUS K.F1.020);
- razmatranje plana rada radnih grupa koje su oformljene pri Komisiji za alat i pribor SZS i kao zaključak detaljno je rezimirano ono što su pojedine radne grupe realizovale od svojih zadataka (svi detalji u vezi sa prethodnim dati su u zapisniku sa ovog sastanka)

Gospodarska zbornica Slovenije je izradila predlog za formiranje radne grupe JUS K.H6. (alati za livenje pod pritiskom obojenih metala i veštačkih materija, sistem „baukasten“) i predložila je sledeće članove grupe: „Elektrokovina“ — Maribor, „Saturnus“ — Ljubljana, „Iskra“ — elektromehanika u Kranju, „Iskra“ — Avtomatika u Ljubljani, „Iplas“ — Koper,

„Lama“ — Dekani, IBT — Trbovlje, „Elma“ — Ljubljana, odn. Črnuče.

Zaključeno je da zainteresovani treba da se jave Zavodu za uključanje u rad.

- razmatranje tekstova standarda za vođice i po ovoj tački zaključeno je da se definitivno usvajaju tekstovi novih standarda JUS K.G3.340, 341, 342 i 350, sa obaveznom primenom;
- razmatranje nacrt revizije standarda za spiralne burgije i po ovoj tački je zaključeno da nacrt revizije standarda JUS K.D3.006 urađen na osnovu standarda ISO 4203/78 treba bez izmene anotirati, a da tekst nacrt revizije standarda JUS K.D3.010 urađen na osnovu standarda DIN 1414/77 treba anotirati tek pošto Radna grupa za spiralne burgije na svom sastanku unese određene izmene o kojima tom prilikom treba da se definitivno dogovori.

U isto vreme predloženo je da se izvrši revizija standarda JUS K.G3.395 — elastične čaure;

C. Sastanak Komisije za standarde za navoj i spojne elemente Saveznog zavoda za standardizaciju održan je 10. oktobra 1979. godine u Saveznom zavodu za standardizaciju.

Dnevni red sastanka je obuhvatio:

- plan rada oformljenih radnih grupa pri Komisiji za alat i pribor SZS i zaključeno je da svi rukovodioci radnih grupa do 30. novembra 1979. godine pošalju Zavodu OPERATIVNI PLAN RADA ZA 1980. godinu u kome će biti navedeno vreme (orijentaciono) izrade pojedinih nacrt standarda u toku godine;
- reviziju standarda za navoje a kao zaključak podeljena su zaduženja radnim grupama u vezi sa revizijom standarda iz te oblasti (vidi zapisnik sa Sastanka) i usvojeno je da tekst nacrt revizije standarda JUS M.B0.001 (koji je sačinjen na osnovu standarda ISO/DIS 5408) bude anotiran odnosno stavljen na javnu diskusiju.

D. Komisija za standarde iz oblasti pesticida Saveznog zavoda za standardizaciju, kao i RG — 1 ove Komisije, održala je sastanak u Predvoru (SR Slovenija) u vremenu od 24. do 26. oktobra 1979. godine.

Na ovom sastanku razmatran je prednacrt standarda iz oblasti terminologije pesticida, razmatrane su „Teze za izradu dugoročnog programa donošenja jugoslovenskih standarda iz oblasti pesticida“ i razmatran je predlog donošenja jugoslovenskih standarda iz oblasti pesticida za 1980. — 1982. godine.

Doneti su sledeći zaključci:

1. da se do kraja 1979. godine pripremi prednacrt standarda: „Pesticidi, termini i definicije“ i da se tako obrađen ponovo razmatra na sledećoj sednici;
2. usvojene su pomenute „Teze . . .“, s tim što sporna pitanja Savezni zavod za standardizaciju treba da reši sa Saveznim komitetom za poljoprivredu i Saveznim komitetom za rad, zdravstvo i socijalnu zaštitu;

3. da izabrana grupa, sastavljena od članova Komisije, izradi predlog prioriteta prilikom izrade jugoslovenskih standarda iz oblasti pesticida koje treba doneti u periodu 1980. – 1982. godine;
4. da se sledeća sednica Komisije održi u Hemijskoj industriji „Zorka“ – Šabac, krajem 1979. godine ili početkom 1980. godine.

E. U Portorožu je 25. i 26. oktobra održano VII Savetovanje komercijalno-tehničkih službi zdravstvenih radnih organizacija SR Slovenije na kome je, pored ostalog, predstavnik Saveznog zavoda za standardizaciju podneo izveštaj o stanju radova na izradi tehničkih normativa za elektromedicinske uređaje i opremu.

Pored ovog izveštaja podneseni su i sledeći referati:

- Informacija o samoupravnom planiranju
- Tehnološki uslovi opremanja i korišćenja radiološke opreme
- Iskustva kod uvođenja organizacionih i prostornih rešenja hitne medicinske pomoći
- Organizacija zajedničkog snabdevanja zdravstvenih organizacija u SR Srbiji
- Informacija o uvozu opreme i repromaterijala za zdravstvo
- Poslovna saradnja u proizvodnji i prometu medicinske opreme
- Upoznavanje i prilozi
- Proizvodne, zastupničke i trgovinske organizacije
- Informacija o pripremi pravilnika i stručnih uputstava za sprečavanje intrahospitalnih infekcija
- Dezinfekcija prostorija i opreme u zdravstvenim organizacijama
- Sredstva za čišćenje i dezinfekciju
- Površinska obrada prostorija
- Metodologija utvrđivanja i raspodele troškova održavanja i pogonskih troškova između OOUR-a
- Organizacija tehničkih zadataka u zdravstvenoj organizaciji
- Novi saradnik u zdravstvenom timu.

Na savetovanju i okruglom stolu učestvovalo je oko 200 delegata i oko 38 predstavnika proizvodnih i uvoznih organizacija medicinskih uređaja i opreme;

F. SASTANCI KOMISIJA ZA STANDARDIZACIJU U OBLASTI TEKSTILA

U oktobru 1979. godine održano je više sastanaka komisija za standarde u oblasti tekstila.

- a) Sastanak Komisije za sanitetski tekstil održan je 5. oktobra, u Beogradu. Razmotrene su, na osnovu Zakona o standardizaciji, obaveze u vezi sa primenom postojećih JUS standarda za sanitetski tekstil, i sa primenom propi-

sa u vezi sa farmakopejom na osnovu Zakona o stavljanju lekova u promet. Prihvaćen je koncept da se pristupi reviziji postojećih JUS standarda za sanitetski tekstil i to: za vatu pamučnu sirovu ili prečišćenu, za vatu iz viskoznih vlakana, za vatu iz mešavine pamučnih i viskoznih vlakana, za higijenske uloške od vate, za vazduh pamučnu ili iz viskoznih vlakana, za tkanine kaliko, za pelene tekstilne ili papirne, i za marame trouglove. Standarde treba saobraziti i uslovima stavljanja u promet robe široke potrošnje. Takođe je prihvaćen nacrt predloga standarda za čarape – steznike i njihove delove.

- b) Sastanak Komisije za standarde za tepihe mašinske izrade održan je 19. oktobra 1979. godine u INTEP-u, Poslovnoj zajednici proizvođača tepiha Jugoslavije u Beogradu. Prihvaćen je koncept predloga revizije postojećih standarda za tepihe mašinske izrade.
- c) Sastanak Komisije za standarde za tekstilne otpatke, sekundarne tekstilne sirovine i vlakna iz sekundarnih tekstilnih sirovina – tekstilne regenerate, održan je 25. i 26. oktobra 1979. godine, u INOS-u Industriji za preradu tekstilnih otpadaka, Varvarin. Definitivno su redigovana tri predloga standarda: za tekstilne otpatke, za sekundarne sirovine i za tekstilne regenerate (vlakna). Standardima su utvrđeni podela i klasifikacija ovih sirovina i njihovi tehnički uslovi.
- d) Sastanak Komisije za standarde za metražnu robu (tkanine, pletiva, netkanine, čipke ili na drugi način izrađene metražne robe, održan je 30. oktobra 1979. godine u VARTEKS-u Varaždin. Izrađen je nacrt predloga revizije postojećeg standarda za metražnu robu.

G. Sastanak stručne komisije Saveznog zavoda za standardizaciju iz oblasti keramike za industrijske potrebe održan je 8. novembra 1979. godine u GK „POLET“ u Novom Bečeju.

Na sastanku su razmatrane primedbe četiri radne grupe i odlučeno je da se stave na javnu diskusiju predlozi revizije sledećih standarda:

- JUS B.D1.100 – Keramičke pločice. Glazirane podne porozne pločice. Oblik, dimenzije i klasa
- JUS B.D1.300 – Keramičke pločice. Glazirane zidne pločice. Definicije, klasifikacija i metode ispitivanja
- JUS D.B1.301 – Keramičke pločice. Glazirane ravne zidne pločice. Oblik, dimenzije i vrsta
- JUS B.D1.305 – Keramičke pločice. Glazirane podne pločice. Definicije, klasifikacija i metode ispitivanja
- JUS B.D1.306 – Keramičke pločice. Glazirane podne pločice. Oblik, dimenzije i klasa
- JUS B.D1.310 – Keramičke pločice. Neglazirane podne pločice. Definicije, klasifikacija i metode ispitivanja

JUS B.D1.320 — Keramičke pločice. Neglazirane podne pločice. Oblik, dimenzije i klasa

JUS B.D1.334 — Keramičke pločice. Fasadne vučene i presovane pločice. Definicije, vrste i kvalitet

JUS B.D1.335 — Keramičke pločice. Fasadne i podne pločice, vučene i presovane. Oblik, dimenzije i klasa

„JUS informacije“ izdaje Savezni zavod za standardizaciju, primerci su besplatni, izlaze dva puta mesečno.
Adresa: Slobodana Penezića Krcuna 35, Beograd.
Telefoni: Centrala 644-066 i 682-099, grupa za rudarstvo i metalurgiju, lokal 348 i 349, grupa za građevinarstvo 379, grupa za hemiju 387 i 388, grupa za mašinogradnju i saobraćaj 342, 343, grupa za elektroteh-

niku 380, 381, grupa za poljoprivredu i šumarstvo 376, 377, grupa za bezbednost i zaštitu životne sredine 350, grupa za razvoj, koordinaciju, međunarodnu saradnju i informacije 275, grupa za uređivanje znakova kvaliteta i atestiranje 286, urednik biltena 276
Standardoteka 237
Sekretar: 290

